

PROKURATUUR

Hr Urmas Reinsalu
Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@just.ee

Teie: 19.12.2018 nr 8-1/7746

Meie: 04.02.2019 RP-1-7/18/2034

Arvamus pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsusele (maksejõuetusõiguse revisjon)

Lugupeetud Urmas Reinsalu

Prokuratuur tänab Teid võimaluse eest anda arvamus pankrotiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsusele.

Üldise kommentaarina soovib Prokuratuur esiteks märkida, et Eesti maksejõuetusõiguse revisjoni raames toetab Prokuratuur revisjoni eesmärki muuta pankroti-, saneerimis- ja võlgade ümberkujundamise menetlused kiiremaks, kulutõhusamaks ja läbipaistvamaks, et tagada võlausaldajatele suuremad väljamaksed ning parandada Eesti ettevõtluskliimat ja rahvusvahelist mainet.

Üksikmärkustena markeerib Prokuratuur järgmist:

VTK-ga nähakse ette maksejõuetusinstituutsiooni loomine, mille eesmärgiks on muuta Eesti ettevõtluskultuuri ja ärisuhteid usaldusväärsemaks läbi efektiivse järelevalve teostamise võlgnike tegevusele. Prokuratuur toetab efektiivse ja tervikliku järelevalve süsteemi loomist, markeerides aga seejuures, et maksejõuetusinstituutsiooni loomise kavatsus vajab täiendavat analüüsimist, sh piiritlemist ja suhestumisel karistusõigusega.

Esiteks märgib Prokuratuur, et VTK-s jääb ebaselgeks maksejõuetusinstituutsiooni rahastamine. VTK-s on küll selgitatud, et instituutsiooni ülevalpidamiseks ja ülesannete täitmiseks kuluks esialgsel hinnangul aastas 500 000 eurot, millest palga- ja halduskulud moodustaks u 200 000 eurot ning põhitegevuskulu u 300 000 eurot, kuid selgusetuks jääb, mida ja mitme äriühingu juures saab rahastada põhitegevuses umbes 300 000 euroga aastas.

Teiseks on ettevõtluskeskkonna kui sihtrühma osas väikese mõju väljatoomine Prokuratuuri hinnangul liiga paljasõnaline, sest ettepaneku õnnestumiseks peaks avalduv mõju olema märgatav. VTK-s on selgitatud, et ühtse maksejõuetusalase praktika kujundamine puudutab kõiki isikuid, kellel on kokkupuude maksejõuetusega, kuid Prokuratuur on seisukohal, et ettevõtluskeskkonna mõju tuleks välja selgitada mitte kogu elanikkonda arvestavalt, vaid eelkõige Eesti ettevõtluskeskkonda silmas pidades. Siinkohal peab Prokuratuur vajalikuks märkida, et olulise mõju saavutamiseks tuleks esmalt likvideerida äriregistris esinevad puudused, sest ÄS praegune kord võimaldab jätta äriühingu ilma juhatuse liikmeta, mistõttu kõigil, sh võlausaldajatel, kaob võimalus ühingu suhtlemiseks.

Kolmandaks leiab Prokuratuur, et kuivõrd välisriikides toimub ettevõtluskultuuri mõjutamine

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 613 9400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee

Registrikood 70000906

maine kaudu ehk rikkujate maine kahjustub määras, mis ei võimalda neil ebausaldusväärse partnerina enam äritegevust jätkata, siis peaks ettevõtluskeskkonda teadlikult kahjustajad ka mingisugusel viisil välja joonistuma. Samuti peab Prokuratuur vajalikuks likvideerimismenetluses esile kerkivate probleemide lahendamiseks vastavate sätete reguleerimist ja põhjalikku analüüsi, sest praktikas on kujunenud probleemiks likvideerimisteenuste osutamine isikute poolt, kes on ebausaldusväärsed ja tegelikku likvideerimisteenust läbi ei vii. Seega tuleks võimaldada likvideerimisteenuste osutamine eelkõige isikute poolt, kes on usaldusväärsed.

Prokuratuur tervitab VTK-ga välja pakutud ideid maksejõuetuse mõiste täpsustamise, allutatud laenu reguleerimise loomise ning kohtute spetsialiseerumise osas maksejõuetusasjadele. Märkusena toob Prokuratuur välja, et vajalik on maksejõuetusasjadele spetsialiseerunud kohtute ning kohtunike pädevusse anda ka kriminaal- ja väärtemenetlused, selleks et tagada maksejõuetusõiguse kohaldumise ühtlustumine.

Prokuratuuri hinnangul puudub käesolevas VTK-s süsteemne lähenemine karistusõiguse ja äriõigusega. VTK-s nähakse ette, et teabe või vande andmise kohustuse täitmiseks pankrotimenetluses antud selgitusi ei saa kasutada isiku vastu kriminaalmenetluses ilma isiku vastava nõusolekuta. Prokuratuur märgib, et vajalik on siinkohal analüüsida võlgniku kaasaaitamiskohustuse mõju kriminaal- ja väärtemenetluses tõendite kogumisele ning pankrotihalduri rolli kuriteoavalduste tegemisel ja hilisemas koostöös menetlejaga. Lisaks peab Prokuratuur vajalikuks analüüsida KarS § 384 kohaldatavust, alternatiivseid koosseise ja kohaseid karistusi ning vajadusel läbi viia uus majanduskuritegude sisuline revisjon. Samuti on oluline kõnealusele teemale tähelepanu pöörata KrMS revisjoni käigus, et tohuse majanduskuritegude vastase võitluse tarvis oleks tagatus paindlikkus, digitaalsus ning konfiskeerimise võimalused.

Täiendavalt leiab Prokuratuur, et maksejõuetusõiguse revisjoni raames oleks otstarbekas muuta pankrotivõlgniku vara konfiskeerimise tagamise korda, sh PankrS § 45. Võimaliku tulevase konfiskeerimisotsustuse adressaadi pankroti korral on konfiskeerimise tagamise võimalused kehtivas õiguses puudulikud ja PankrS § 45 võimaldab kuritarvitusi (vt RKL nr 3-1-1-68-16 p-d 48-50). Praktikas esineb olukordi, kus kuriteoga saadud vara, mis on näiliku tehinguga antud üle kolmandale isikule ja arestitud kriminaalasjas konfiskeerimise tagamiseks, lihtsalt vabaneb kolmanda isiku „kunstliku“ pankrotiga aresti alt. Nii muutub vara konfiskeerimine faktiliselt ja mõnikord ka juriidiliselt võimatuks. Samuti vähendab see oluliselt KarS §-des 83–83² ette nähtud mõjutusvahendite tõhusust. Võimaliku lahendusena näeb Prokuratuur vastava sätte muutmist selliselt, et kriminaalmenetluses konfiskeerimise tagamiseks varale seatud arest jääks püsima ka pankroti väljakuulutamise järel.

Vaatamata ülaltoodud märkustele soovib Prokuratuur kokkuvõttes rõhutada, et Prokuratuur tervitab maksejõuetuse revisjoni läbiviimist pankrotimenetluses ning toetab suurt enamikku käesoleva eelnõuga planeeritavaid muudatusi.

Austusega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lavly Perling
Riigi peaprokurör